

DE CENTRALE RAAD VAN BEROEP

(mrs. Van Gaten, Custers, Van der Veen)
Uitspraak in het geding tussen het bestuur der Sociale Verzekeringsbank,
eiser, en W.B. H., te N., gedaagde

1. Ontstaan en loop van het geding

.

2. Motivering

Op grond van de gedingstukken en het verhandelde ter terechtzitting is voor de Raad het navolgende komen vast te staan:

-Gedaagde, die geboren is op 31 mei 1944, is door het overlijden van zijn vader op 15 december 1960 ouderloos geworden.
Bij zijn beslissing van 25 oktober 1961 heeft eiser aan gedaagde, naar aanleiding van een desbetreffende aanvraag, met ingang van 1 december 1960 een wezenpensioen krachtens de Algemene Weduwen- en Wezenwet toegekend. Deze beslissing was onder meer gebaseerd op het bepaalde in artikel 17, tweede lid onder 1e van die wet.

-Gedaagde heeft in 1966 het einddiploma van een middelbare school behaald. Hij heeft hierna en wel tot 1 september 1968 gestudeerd aan de hogere textielschool te Enschede.

Op 1 september 1968 is gedaagde werkzaam geworden bij een bankinstelling. Deze werkzaamheden heeft hij op 4 november 1968 wegens ziekte moeten staken. Vervolgens is gedaagde opgenomen in een psychiatrische inrichting, waaruit hij op 15 februari 1971 werd ontslagen.
Van 28 april 1970 tot 14 februari 1972 werkte gedaagde als hoofdarbeider in S.W.H. verband. Hij genoot ziekengeld en in aansluiting daarop arbeidsongeschiktheidsuitkering krachtens de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering naar een mate van arbeidsongeschiktheid van 80 tot 100%. Deze mate van arbeidsongeschiktheid werd in elk geval nog tot en met 31 mei 1971 aanwezig geacht.

-De driemaandelijks in te dienen formulieren van aanvraag om uitbetaling van wezenpensioen werden tot 1965 door de stiefmoeder van gedaagde verzorgd; daarna werden zij door gedaagde zelf ondertekend, die toen meerderjarig was geworden. De betaalbaarstelling bleef echter geschieden ten name van zijn stiefmoeder. Het laatste formulier als hiervoor omschreven werd aan eiser toegezonden op 4 juni 1968, waarna uitbetaling volgde over het tweede kwartaal van 1968.

-Gedurende de ziekte van gedaagde werden noch door hem zelf noch door zijn stiefmoeder bedoelde formulieren ingezonden. Eerst op 13 november 1972 wendde gedaagde zich schriftelijk tot eiser met het verzoek hem over de tijd van 5 november 1968 tot de datum, waarop hij de leeftijd van 27 jaar had bereikt, zijnde 31 mei 1971, alsnog wezenpensioen uit te betalen. Bij de bestreden beslissing heeft eiser dit verzoek - door hem aangemerkt als een aanvraag om wezenpensioen in de zin van artikel 24 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet - afgewezen op de daarin vermelde gronden, als hiervoor in rubriek 1 weergegeven.

In zijn contra-memorïe eerste aanleg heeft eiser het navolgende doen aanvoeren:

"dat klager zich niet kan verenigen met de bestreden beslissing, waarbij zijn aanvraag om een wezenpensioen krachtens de Algemene Weduwen- en Wezenwet is afgewezen dat hij als grond daarvoor aanvoert, dat hij weliswaar zijn aanvraag laat heeft ingediend maar dat dit een gevolg is van het feit, dat hij toen hij de aanvraag moest indienen werd verpleegd in het psychiatrisch ziekenhuis W.; dat ook het bestuur, zij het op andere gronden dan in het klaagschrift worden aangevoerd, van mening is, dat de bestreden beslissing niet juist is;

dat namelijk het aan klager bij beslissing d.d. 5 oktober 1961 toegekende wezenpensioen ingevolge de Algemene Weduwen- en Wezenwet nooit is ingetrokken;

dat het bestuur, gezien de psychische toestand van klager, nader van oordeel is, dat klager ook gedurende de periode lopend van 1 juli 1968 tot de datum waarop hij de leeftijd van 27 jaar bereikte, te weten 31 mei 1971, voldeed aan de voorwaarden voor het recht op wezenpensioen;

dat dan ook de brief van klager van 13 november 1972 niet zoals bij de bestreden beslissing is gebeurd, als een nieuwe aanvraag had mogen worden aangemerkt, maar behandeld had moeten worden als een verzoek om het wezenpensioen verder te doen uitbetalen; dat evenwel artikel 34 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet bepaalt, dat de termijnen van het pensioen, welke niet zijn ingevorderd binnen twee jaren na de eerste dag, waarop zij konden worden ingevorderd, niet meer worden uitbetaald;

dat derhalve het wezenpensioen slechts kan worden uitbetaald over de periode lopend van 1 november 1970 tot 1 juni 1971, nu klager op 31 mei 1971 27 jaar geworden is.". Blijkens de toelichting van zijn gemachtigde ter terechtzitting van de Raad heeft eiser hierbij aangenomen dat gedaagde reeds op 1 september 1968, toen hij in het arbeids-proces werkzaam werd, invalide was in de zin van artikel 17, tweede lid onder 2e van de Algemene Weduwen- en Wezenwet.

De eerste rechter heeft het nadere standpunt van eiser dat de brief van gedaagde van 13 november 1972 niet als een nieuwe aanvraag kan worden beschouwd niet onjuist bevonden.

In de aangevallen uitspraak zijn voorts uitvoerige beschouwingen gewijd aan de vraag, welke betekenis aan de tekst van artikel 34 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet moet worden toegekend. Hierbij is gewezen op een aantal vergelijkbare bepalingen in andere socialeverzekeringswetten, waarin een andere redactie is gebezigd en gesproken wordt van het niet meer uitbetalen van (termijnen van) een schadeloosstelling / rente / uitkering / kinderbijslag, welke niet is/zijn ingevorderd binnen een zekere termijn na de (eerste) dag van de betaalbaarstelling.

De eerste rechter heeft voorts overwogen dat hem niet gebleken is en ook eiser niet heeft kunnen achterhalen, waarop het thans nog bestaande verschil tussen de twee redacties berust, dat hij ook niet gevonden heeft dat met dat verschil in redactie een verschil in betekenis werd beoogd en dat hij dan ook van oordeel is dat de bedoeling van artikel 34 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet geen andere is dan dat termijnen van een pensioen ingevolge die wet niet meer worden uitbetaald, indien zij niet zijn ingevorderd binnen twee jaar na de (dag van) betaalbaarstelling door

het uitvoeringsorgaan.

In het aanvullend beroepschrift is op dit punt door eiser onder meer het navolgende betoogd: "dat het bestuur het oordeel van de Raad van

Beroep niet kan delen, dat artikel 34 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet elezen moet worden alsof er stond, dat termijnen van een pensioen ingevolge die wet niet meer worden uitbetaald, indien zij niet zijn ingevorderd binnen twee jaar na de (dag van) betaalbaarstelling door het uitvoeringsorgaan; dat toch de onderwerpelijke wetsbepaling genoemde vervaltermijn laat aanvangen bij "de eerste dag, waarop de betreffende termijnen konden worden ingevorderd"; dat ook artikel 122 van de Pensioenwet 1922 het aanvangspunt van de vervaltermijn op deze wijze regelde;

dat deze regeling van het aanvangstijdstip van de vervaltermijn overeenstemt met wat in het gemene recht in het algemeen geldt met betrekking tot de aanvang der extinctieve verjaring van rechtsvorderingen en in het bijzonder met betrekking tot het verval van periodiek verschuldigde betalingen zoals jaarwedden, huren, renten en in het algemeen "al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of korter vastgestelde termijnen", (artikel 2012 Burgerlijk Wetboek)

dat aan de Raad van Beroep kan worden toegegeven, dat in weer andere wetten de aanvang van de vervaltermijn is gelegd bij "de eerste dag der betaalbaarstelling", terwijl eveneens kan worden toegegeven,

dat vooralsnog niet achterhaald is kunnen worden, wat aanleiding heeft gegeven tot het aldus op uiteenlopende wijze regelen van het begintijdstip van een vervaltermijn; dat dit laatste echter niet wegneemt dat de voorschriften hieromtrent onmiskenbaar verschillend zijn dat bovendien wel meer voorkomt, dat de reden, waarom eenzelfde aangelegenheid in verschillende wetten verschillend geregeld is, niet of niet geheel achterhaald kan worden doch zulks op zich nog niet ervan ontheft om de voorschriften toe te passen zoals deze nu eenmaal - verschillend - zijn; dat de Raad van Beroep geen systematisch of doelmatigheids-, billijkheid- of ander argument bijbrengt, waarom in casu desniettemin aan de duidelijke tekst van artikel 34 der Algemene Weduwen- en Wezenwet zou mogen en zelfs zou moeten worden voorbijgegaan en daarvoor een ander voorschrift aangaande het aanvangstijdstip der vervaltermijn in de plaats gesteld zou moeten worden, zoals destijds artikel 79, 1e lid, der Ongevallenwet 1921 bevatte en artikel 85 der Ziektewet nog bevat, welke bepalingen de vervaltermijn pas laten beginnen als er feitelijk betaalbaar is gesteld door het debiteur-uitvoeringsorgaan;

dat echter artikel 34 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet van betaalbaarstellen in het geheel niet spreekt, doch - hierin aansluitend bij (zie hierboven) de regeling van de extinctieve verjaring in het gemene recht en bij artikel 122 van de Pensioenwet 1922 - uitdrukkelijk de vervaltermijn laat beginnen zodra de termijnen "konden worden ingevorderd". De Raad overweegt hieromtrent het navolgende.

Nu aan gedaagde wezenpensioen is uitbetaald laatstelijk over het tweede kwartaal van 1968, hij van 1 september tot 4 november 1968 een volledige betrekking heeft bekleed en gedaagde eerst aanspraak maakt op wezenpensioen van 5 november 1968 af, acht de Raad het onder de gegeven omstandigheden het meest aanvaardbaar dat de brief van gedaagde van 13 november 1972 als een nieuwe aanvraag wordt aangemerkt.

Het feit dat het destijds aan gedaagde toegekende wezenpensioen nimmer is ingetrokken acht de Raad onvoldoende grond om anders te oordelen. Het achterwege blijven van een dergelijke intrekkingbeslissing brengt op zich zelf ook niet mee dat men recht op wezenpensioen blijft behouden. Gelet op het vorenstaande heeft de Raad dan ook te onderzoeken of eiser in redelijkheid tot de beslissing heeft kunnen komen om geen gebruik te maken van de hem bij artikel 25 vijfde lid van de Algemene Weduwen- en Wezenwet toegekende discretionaire bevoegdheid voor bijzondere gevallen af te wijken van het bepaalde in artikel 25, derde lid van die wet dat een pensioen niet vroeger kan ingaan dan ,n jaar voor de eerste dag van de maand, waarin de aanvraag werd ingediend.

Voor het hanteren van die bevoegdheid zou aanleiding kunnen bestaan indien aangenomen dient te worden dat gedaagde tengevolge van zijn psychische toestand, welke einde 1968 opname in een psychiatrische inrichting tengevolge had, onvoldoende in staat is geweest zijn belangen te behartigen om tijdig een aanvraag in te dienen.

Ter terechtzitting heeft eisers gemachtigde verklaard dat eiser heeft aangenomen dat dit niet het geval was. De gedingstukken bieden evenwel onvoldoende steun aan de juistheid van deze opvatting. Van een daarop gericht onderzoek door eiser is de Raad ook niet kunnen blijken.

Gelet op het vorenstaande moet worden gezegd dat de bestreden beslissing niet met de vereiste zorgvuldigheid tot stand is gekomen en daarom voor vernietiging in aanmerking komt.

De Raad overweegt voorts nog het navolgende.

Zoals uit het vorenstaande blijkt is de Raad er bij zijn vaststelling dat de brief van gedaagde van 13 november 1972 als een nieuwe aanvraag moet worden beschouwd vanuit gegaan dat gedaagde van 1 september tot 4 november 1968 niet invalide is geweest in de zin van artikel 17, tweede lid onder 2e van de Algemene Weduwen- en Wezenwet. Door gedaagde is dit ook niet gesteld. Indien echter uit het nader door eiser in te stellen door de Raad noodzakelijk geachte onderzoek zou blijken dat gedaagde als toen wel voldeed aan de in laatstgenoemd wettelijk voorschrift neergelegde norm dan zou dit aanleiding kunnen geven eiser in zijn nadere standpunt dat gedaagde recht op wezenpensioen behouden heeft te volgen.

Alsdan komt de vraag aan de orde in hoeverre het bepaalde in artikel 34 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet de uitbetaling van de termijnen van pensioen in de weg staat. Anders dan de eerste rechter en overeenkomstig de zienswijze van eiser is de Raad van oordeel dat aan de duidelijke tekst van laatstgenoemd voorschrift niet mag worden voorbijgegaan door bij de toepassing daarvan een ander voorschrift aangaande het aanvangstijdstip van de termijn van twee jaar in de plaats te stellen.

Dit klemmt te meer nu in andere artikelen van de Algemene Weduwen- en Wezenwet wel het begrip "betaalbaarstelling," wordt gebezigd, zoals in de artikelen 28 en 31.

Zulks betekent dat alsdan de vraag beantwoord dient te worden wat de eerste dag was, waarop bedoelde termijnen ingevorderd hadden kunnen worden, Naar het oordeel van de Raad is daartoe beslissend wanneer de pensioentermijnen betaalbaar behoorden te worden gesteld en bovendien had kunnen zijn voldaan aan de in bijzondere gevallen te vervullen formaliteiten.

Artikel 28, eerste lid van de Algemene Weduwen- en Wezenwet bepaalt niet meer dan dat de betaling als regel maandelijks geschiedt. Voor wat betreft het derde kwartaal van 1968 gold als formaliteit dat gedaagde het hem door eiser bij brief van 17 juli 1968 toegezonden formulier, na invulling en ondertekening, diende te retourneren.

Dit kon, naar uit de overige gedingstukken valt af te leiden, eerst na 3 september 1968 geschieden. De eerste dag waarop het pensioen over het derde kwartaal van 1968 ingevorderd had kunnen worden was mitsdien gelegen enige dagen na deze laatste datum.

Wat de termijnen gelegen na dit derde kwartaal betreft geven de gedingstukken onvoldoende aanwijzingen om de eerste dag van invordering als bedoeld in artikel 34 van de Algemene Weduwen- en Wezenwet aan te kunnen wijzen. Indien alsnog vastgesteld zou worden dat gedaagde na dit derde kwartaal recht op wezenpensioen heeft behouden dan was dit krachtens een andere rechtsgrond dan voorheen.

De mogelijkheid van invordering zal evenwel eerst openstaan wanneer de rechtsverhouding tussen partijen vaststaat. In dit verband zij opgemerkt dat aan de uitspraak van de Raad d.d. 19 mei 1949, Pensioenwet 1922 1948/33, waarop eiser een beroep heeft gedaan, ten grondslag lag een geval, waarin de toenmalige Pensioenraad eerst van zijn kant aan de rechthebbenden had bericht dat een bepaald bedrag aan te goed gelaten pensioen kon worden uitgekeerd, zij het dat daartoe eerst een verklaring van erfrecht overgelegd diende te worden.

Ook al zou gesteld moeten worden dat het op de weg van gedaagde had dienen te liggen reeds in 1968 naar voren te brengen dat hij meende op grond van artikel 17, lid 2 onder 2e van de Algemene Weduwen- en Wezenwet recht op wezenpensioen te hebben behouden dan had vanwege eiser toch eerst een onderzoek ingesteld moeten worden of gedaagde inderdaad aan de voorwaarden van deze wetsbepaling voldeed.

Van invordering zou dan niet eerder sprake geweest kunnen zijn dan nadat dit onderzoek zijn beslag had gekregen en de uitkomst aan gedaagde was medegedeeld. Hoe lang dit onderzoek geduurd zou hebben heeft de gemachtigde van eiser ter terechtzitting niet kunnen aangeven. Afgezien van het vorenstaande overweegt de Raad nog dat de vraag welke opkomt namelijk of gedaagde zelf voldoende diligent is geweest wederom niet beantwoord kan worden zonder het antwoord op deze andere vraag of gedaagde tengevolge van zijn psychische toestand buiten staat was zijn belangen te behartigen.

Onder deze omstandigheden acht de Raad het aangewezen dat beslist wordt als volgt.

3. Beslissing

De Centrale Raad van Beroep,

Recht doende in naam der Koningin!

Bevestigt de aangevallen uitspraak in zoverre de bestreden beslissing daarbij is vernietigd;

Vernietigt die uitspraak voor het overige

Bepaalt dat eiser een nadere beslissing dient te nemen met inachtneming van hetgeen in deze uitspraak is overwogen.